

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos
ir darbo ministerijai

Į 2025-07-14 Nr. STAP-565 (1.3.1 MR-02)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMINIŲ IR PASLAUGŲ PRIEINAMUMO REIKALAVIMŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT) pagal kompetenciją įvertino Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2025 m. liepos 14 d. raštu Nr. STAP-565 (1.3.1 MR-02) išvadoms gauti pateiktą Lietuvos Respublikos gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų įstatymo Nr. XIV-1633 1, 2, 3, 6, 17, 18, 22, 26, 29, 30 straipsnių ir 1 priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – projektas) ir teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (toliau – Prieinamumo direktyva) preambulės 3 konstatuojamojoje dalyje pažymima, kad šia direktyva skatinamas visapusiškas ir veiksmingas lygiomis galimybėmis grindžiamas dalyvavimas gerinant prieigą prie pagrindinių gaminių ir paslaugų. Atitinkamai Prieinamumo direktyvoje ir ją perkeliančiame Lietuvos Respublikos gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų įstatyme (toliau – Prieinamumo įstatymas) iš esmės visiems jame nurodytiems gaminiams yra nustatyti unifikuoti prieinamumo reikalavimai, o jame nurodytoms paslaugoms yra taikomos dvi grupės reikalavimų, t. y. bendrieji reikalavimai (taikomi visoms Prieinamumo įstatyme nurodytoms vartotojams teikiamoms paslaugoms) ir specialieji reikalavimai (taikomi tik konkrečioms Prieinamumo įstatyme nurodytoms vartotojams teikiamoms paslaugoms (pavyzdžiui, elektroninių ryšių paslaugoms)).

Pažymėtina, kad Prieinamumo įstatymo I priedo III skyriuje numatyti bendrieji reikalavimai, taikomi visoms Prieinamumo įstatyme nurodytoms paslaugoms (toliau – bendrieji paslaugų prieinamumo reikalavimai), iš esmės yra bendro pobūdžio (t. y. susiję su teikiant paslaugą naudojamų gaminių prieinamumu ir informacijos apie paslaugą skelbimu) ir nėra diferencijuoti pagal skirtingus sektorius. Tai lemia, kad visose srityse bendrieji paslaugų prieinamumo reikalavimai turėtų būti suprantami ir taikomi vienodai, nes tiek tas pats vartotojas vienu metu gali naudotis skirtingomis Prieinamumo įstatyme numatytomis paslaugomis, tiek tas pats ūkio subjektas vienu metu gali teikti skirtingas Prieinamumo įstatyme numatytas paslaugas¹. Atitinkamai, siekiant maksimalios naudos vartotojams ir subalansuotos naštos ūkio subjektams, skirtinguose sektoriuose turėtų būti užtikrinta unifikuota bendrųjų paslaugų prieinamumo reikalavimų įgyvendinimo priežiūra, o tai gali būti pasiekta tik šią funkciją centralizuotai vykdant vienai kompetentingai institucijai. Tokio modelio efektyvumą rodo ir kitose srityse taikomų horizontaliųjų teisės aktų (pavyzdžiui, dėl asmens duomenų

¹ Pavyzdžiui, kai kurie elektroninių ryšių paslaugų teikėjai teikia tiek elektroninių ryšių paslaugas, tiek elektroninės prekybos paslaugas, kurioms taikomi tie patys bendrieji paslaugų prieinamumo reikalavimai ir informacija apie kurias jie neretai skelbia toje pačioje interneto svetainėje.

teisinės apsaugos, darbo teisės ir kt.) reikalavimų priežiūros modelis, kai priežiūrą visuose sektoriuose vykdo viena kompetentinga institucija. Nepaisant to, pagal šiuo metu Prieinamumo įstatyme įtvirtintą reglamentavimą, bendrųjų paslaugų prieinamumo reikalavimų įgyvendinimo priežiūra yra išskaidyta tarp skirtingų institucijų, t. y. tam pačiam ūkio subjektui taikomų tų pačių bendrųjų paslaugų prieinamumo reikalavimų priežiūrą vykdo skirtingos institucijos priklausomai nuo ūkio subjekto teikiamos paslaugos pobūdžio².

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 1 punktu, ūkio subjektų veiklos priežiūra turi būti atliekama laikantis minimalios ir proporcingos ūkio subjektų veiklos priežiūros naštos principo ir siekiant kuo mažiau trikdyti ūkio subjektų veiklą. Pažymėtina, kad kelių institucijų paskyrimas atsakingomis už bendrųjų paslaugų prieinamumo reikalavimų priežiūrą, ne tik sąlygoja priežiūros institucijų funkcijų dubliavimą, skirtingą priežiūros praktiką, bet ir sukelia papildomą administracinę naštą ūkio subjektams, nes tuos pačius ūkio subjektus dėl tų pačių prieinamumo reikalavimų prižiūri kelios skirtingos institucijos. Tuo pačiu ir valstybė patiria didesnes prieinamumo reikalavimų įgyvendinimo priežiūros sąnaudas, kadangi tų pačių prieinamumo reikalavimų priežiūros vykdymui papildomų išteklių (tiek žmogiškųjų, tiek finansinių) turi skirti didesnis skaičius institucijų. Atsižvelgiant į tai, centralizuotas bendrųjų paslaugų prieinamumo reikalavimų įgyvendinimo priežiūros modelis geriausiai atitiktų jau šiuo metu kitose srityse taikomų horizontaliųjų teisės aktų reikalavimų priežiūros modelį, taip pat užtikrintų, kad priežiūros funkcijos būtų atliekamos efektyviai, koordinuotai, mažiausiomis sąnaudomis, kuo mažiau trikdančios prižiūrimų subjektų veiklą.

Įvertinus pirmiau nurodytas aplinkybes, siūlytina projekte numatyti, kad viena priežiūros institucija, turinti daugiausia patirties ir plačiausią priežiūros spektrą dėl bendrųjų reikalavimų, vykdytų ir Prieinamumo įstatymo 2 straipsnio 4 dalies 1–3 punktuose nurodytoms paslaugoms taikomų bendrųjų prieinamumo reikalavimų priežiūrą, o specialieji reikalavimai būtų prižiūrimi konkrečios srities priežiūros institucijų.

2. Pastebėtina, kad Prieinamumo įstatyme nėra aiškiai reglamentuotas organizacinės ar finansinės naštos, kuri būtų didesnė už tikėtiną gauti naudą ir galėtų sukelti neproporcingą naštą ekonominės veiklos vykdytojui (toliau – neproporcinga našta) vertinimo atlikimo, pateikimo ir priežiūros procesas. Pagal Prieinamumo įstatymo 14 straipsnio 2 dalį, ekonominės veiklos vykdytojas atlieka vertinimą, ar dėl taikytinų prieinamumo reikalavimų laikymosi būtų padaryti esminiai gaminio ar paslaugos pagrindinio pobūdžio keitimai, taip pat ar remiantis Prieinamumo įstatyme 2 priede nurodytais kriterijais, būtų nustatyta, kad yra neproporcinga našta. Atitinkamai Ekonominės veiklos vykdytojai, kurie vertina, kad Prieinamumo įstatyme nustatyti reikalavimai gali sukelti neproporcingą naštą, paruošia laisvos formos ataskaitą pagal Prieinamumo įstatymo 2 priede nurodytus kriterijus. Tačiau nei Prieinamumo įstatymas, nei jo įgyvendinamieji teisės aktai nenumato, kaip ekonominės veiklos vykdytojas turi atlikti neproporcingos naštos vertinimą ir kaip rinkos priežiūros institucijos turėtų įvertinti, ar neproporcingos naštos vertinimas atliktas tinkamai, kokių veiksmų priežiūros institucija galėtų ar turėtų imtis, jei jos manymu vertinimas nėra tinkamai pagrįstas ir kt.

Atsižvelgiant į tai, siūlytina projektu detalizuoti neproporcingos naštos vertinimo ir priežiūros tvarką arba numatyti teisinį pagrindą tokią tvarką pasitvirtinti priežiūros institucijoms.

3. Prieinamumo įstatymo 18 straipsnis yra skirtas gaminių rinkos priežiūros reglamentavimui, tačiau šio straipsnio 2 dalies 1 punkte yra numatyta, kad priežiūros institucija, vykdydama gaminių rinkos priežiūrą, turi patikrinti ir tam tikrus su paslaugomis susijusius aspektus, t. y. „<...>, ar ekonominės veiklos vykdytojas atliko neproporcingos naštos vertinimą ir įvertina šį vertinimą, peržiūrint ar remiantis šio įstatymo 2 priede įtvirtintais kriterijais, dėl to būtų sukurta neproporcinga našta ekonominės veiklos vykdytojui ir būtų padaryti esminiai gaminio ar paslaugos pobūdžio keitimai“. Pažymėtina, kad paslaugų atitikties priežiūra yra reglamentuota Prieinamumo įstatymo

² Pavyzdžiui, ar elektroninių ryšių paslaugų teikėjo interneto svetainėje skelbiama informacija apie elektroninių ryšių paslaugas atitinka bendruosius paslaugų prieinamumo reikalavimus yra RRT priežiūros sritis, o ar toje pačioje interneto svetainėje skelbiama informacija, susijusi su elektroninės prekybos paslaugomis, atitinka bendruosius paslaugų prieinamumo reikalavimus jau yra VTAT priežiūros sritis.

20 straipsnyje, kurio 1 dalyje, be kita ko, yra aptartas ir Prieinamumo įstatymo 18 straipsnio 2 dalies taikymas vykdant paslaugų atitikties priežiūrą. Įvertinus pirmiau nurodytą reglamentavimą, siūlytina Prieinamumo įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 1 punkte atsisakyti žodžių „ar paslaugos“, kaip perteklinių ir galinčių klaidinti dėl gaminių rinkos priežiūros apimtys.

Elektroninių ryšių reguliavimo grupės vadovė

Rita Liuokaitytė